

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Eidsvoll kommune
Rådhusgata 1
2080 Eidsvoll

Miljøvernavdelingen

Tordenskioldsgate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.:
Deres dato: 20.03.2017
Vår ref.: 2017/9145-89 M-FO
Saksbehandler: Simon Haraldsen
Direktetelefon: 22 00 36 52

Dato: 19.10.2017

Oppfølging etter avløpskontroll i Eidsvoll kommune

Fylkesmannen finner at kun ett av seks avvik kan lukkes. For de gjestående fem avvikene får kommunen en ny frist, 1.05 2018, til å lukke disse.

Fylkesmannen varslar samtidig om at tvangsmulkt vil bli ilagt dersom avvikene ikke rettes innen fristen.

Vi viser til vår tilsynsrapport datert 22.10.2014 hvor det ble funnet seks avvik knyttet til utslippstillatelsen på avløp datert 3.11.2012. Fylkesmannen gjennomførte en oppfølgingskontroll 9.9.2016 hvor det ble konstatert at fem av avvikene fortsatt ikke var lukket. Kommunen fikk da frist til 1.2.2017 med å lukke disse.

Fylkesmannen gjennomførte så et nytt oppfølgingstilsyn med kommunen 13.9.2017 hvor tilsendt materiale ble gjennomgått som kommunens svar på de fem gjestående avvikene.

Følgende deltok den 13.9.2017:

Navn	Stilling
Thomas Meisfjord	Virksomhetsleder
Erling Aurdahl	Fagleder Prosjektavd.
Arnfinn Hjell	Driftsleder kommunalteknikk
Terje Mangerud	Avd. leder Avløp
Zainab A. Hameed	VA- ingeniør
Alexander Vatnehagen	Avdelingsleder fagstab
Fra Fylkesmannen: Simon Haraldsen	Revisjonsansvarlig

Hovedinntrykk:

Utfordringene på avløpssektoren i kommunen ligger på kapasitet, kompetanse og systematikk innenfor plan, drift og investeringer. Det er nødvendig å utvikle gode styringsverktøy på avløpssektoren for å møte utfordringene knyttet til befolkningsveksten, skjerpede krav til vannkvalitet og klimahensyn. En hovedplan avløp og vannmiljø med handlingsprogram vil være sektorens styringsverktøy og som legger grunnlaget for sektorens innspill til budsjett og økonomiplan.

Avvik 1: Det mangler en overordnet avløpsplan som viser mål, satsingsområder og hovedprioriteringer.

Avvik fra utslippstillatelsens punkt 4.1 Krav til avløpssystemet.

Kommentarer:

Virksomheten mangler i dag en overordnet avløpsplan med handlingsdel. Denne skal vise satsingsområder, tiltaksstrategier og prioriteringer, hvor utbedringer av kritisk avløpsinfrastruktur vil være en viktig del. Eksisterende hovedplan er fra 1995/96. Det har vært store endringsbehov på avløpssektoren de siste 10 år som ikke inngår i overordnet plan. Eksempelvis innføring av vannforskriften i 2007 har skapt behov for endrede strategiske valg, mer målretting og økte tiltaksbehov. Det samme gjelder for Fylkesmannens krav i utslippstillatelsen fra 2012 som krever en forankring i overordnet plan.

En av hovedplanen viktigste oppgaver er å se alle problemene og utfordringene i sammenheng og vise det fremtidige behovet for investeringer samt å vise viktigheten av avløpsinnsatsen på kort og lang sikt.

Det må påregnes store investeringskostnader fremover ikke minst på ledningsnettfornyelse. Dette vil påvirke avløpsgebyrene.

Fylkesmannen har gitt høringsuttalelser til hovedplanen i brev av 22.5.2017. Av vesentlige punkter som vi tok opp i vårt høringsbrev var at planen *mangler et handlingsprogram*. ROS-analysen var ikke implementert i hovedplanen som er viktig for å styre avløpssektoren etter risiko. Planen var også svak på oppfølging av kritisk avløpsinfrastruktur i fortettingsområder som Eidsvoll sentrum og Råholt.

Konklusjon:

Det foreligger i dag ikke en overordnet avløpsplan som kan fungere som et styringsverktøy på avløpssektoren, men kommunen arbeider med en hovedplan på avløp som har vært på høring. Avviket kan ikke lukkes.

Avvikene 2 og 3: Plan for reduksjon av fremmedvann og fornyelse av avløpsnett.

Avvik fra utslippstillatelsens punkt 7.2 og 7.3.

Kommentarer:

Betydelig vekst i kommunen skal kombineres med skjerpede krav til vannkvalitet og klimahensyn. Tillatelsen har derfor vektlagt fornyelsesplaner på avløpsnett og planer for reduksjon av fremmedvann til avløpssystemet.

Lav fornyelsestakt på kritisk avløpsinfrastruktur øker faren for alvorlige helse- og miljøskader. Eidsvoll kommune har et stort vedlikeholdsetterslep på ledningsanlegg samtidig som kommunen har fortettinger i sentrumsområder, økte overvannsmengder å håndtere samt utvidelser av områder som skal tilknyttes eksisterende avløpssystem.

Status ledningsnettfornyelse:

Det fremgår av kommunens innrapportering til Kostra og Altinn at Eidsvoll kommune hadde en fornyelse i 3-årsperioden 2007-2009 på 0,2 %, 2010-2012 på 0,35% og 2013-2015 på 0,3%.

Dette er langt under landsgjennomsnittet, som i seg selv ansees for å være altfor lite. Ca. 15% av

avløpsnett er lagt før 1960, og ca. 47% før 1980. Dette er et avløpsnett som er eldre enn et middels avløpsnett i Akershus fylke.

Et så stort etterslep på ledningsnettfornyelse er resultatene av manglende innsats over flere år på fornyelsestiltak. Det er ventet betydelig vekst i Eidsvoll kommune i årene fremover og det er helt nødvendig at kommunen øker aktivitetsnivåene, budsjettene og avløpsgebyrene for å holde den standarden som veksten krever.

Rekkefølgebestemmelser vil være et hinder for en fremtidig ønsket utvikling av kommunen i områder med kritisk avløpsinfrastruktur. Risikoen for ledningsbrudd er stor.

Nedbøravhengig innlekking til avløpssystemet må minimaliseres gjennom også å gjennomføre LOD tiltak (lokal overvannsdisponering).

Både innlekking av overvann og en høy lekkasjedel fra drikkevannsnettet bidrar i vesentlig grad til å oppta kapasiteten på avløpssystemet og gi økte utslipp.

Å foreta målinger av fremmedvann i avløpssoner vil bli viktig både for å identifisere hvilke soner som skal prioriteres og for å se effekter av gjennomførte tiltak.

Et avløpssystem består av flere enheter som henger sammen. Å se alle problemene i sammenheng blir derfor viktig. I de mest utsatte sonene vil det ofte være kombinasjon av tiltak som fornyelse av ledningsnett, utbedringer av kummer, retting av feilkoblinger på stikkledninger, men også nye og spennende innfallsvinkler for VA-virksomheten med lokal overvannshåndtering som vil kreve tverrfaglighet jf. tidligere avsnitt.

Kommunen har lagt til grunn en områdestrategi. Kommunen må vise tiltakssammenhenger og konkrete tiltak i rekkefølge og i tid.

Overvann- en stadig større utfordring:

Dagens kommuneplan har i liten grad bestemmelser om overvannshåndtering og en bør benytte rulleringen nå til å innarbeide dette i planen slik at blant annet reguleringsplanene kan behandles helhetlig fra kommunen på dette området. Tre- trinns overvannsstrategien med infiltrasjon, fordrøyning og åpne flomveier for ekstremvær må være prioriterte temaer i hovedplanen og i ROS- analysen.

I fortettingsområder som Råholt og Eidsvoll vil avløpsnettet være spesielt sårbart i forhold til nedbørintensitet relatert til klimautviklingen. Det må her arbeides for å få til gode løsninger som kan håndtere regnvann/overvann på overflaten.

Vi opplyser om at overvannshåndtering nå er tatt inn i Plan- og bygningsloven. Endring fra 1. juli 2017, § 27-2 femte ledd: *Før oppføring av bygning blir godkjent skal avledning av grunn- og overvann være sikret.* Denne endringen er fulgt videre opp i byggesaksforskriften med presiseringer.

Konklusjon:

Den lave utskiftingstakten de siste 10 årene på ledningsanlegg er ikke forenlig med de utfordringer kommunen står ovenfor. Med den fornyelsestakten kommunen har vist på fornyelse av ledningsnett de siste 10 år må ledningsnett ligge i 300 år! i kommunen hvis denne utskiftingstakten fortsetter. Faren for ledningsbrudd er økende. At kommunen ligger langt under landsgjennomsnittet på fornyelse samtidig som ledningsnett er av de eldste i

Akershuskommunene, vil kreve at kommunen må løfte ledningsnettfornyelsen til et betydelig høyere nivå enn i dag. Kommunen har i dag ikke en forpliktende handlingsplan for fornyelse av ledningsanlegg som utslippstillatelsen krever.

Kommunen må vise en handlingsplan for fornyelse med minst **1-1,5 %** årlig fornyelse av spillvannsførende avløpsnett de neste 10 år. En opptrapping må starte umiddelbart. I neste revisjon av hovedplanen (bør være om ca. 4 år) gjennomføres en evaluering av dette for å se på gjennomføringen.

Kravene i utslippstillatelsen til forpliktende handlingsplaner på ledningsnett og til fremmedvann er ikke oppfylt. Avviket kan ikke lukkes.

Avvik 4: Manglende miljørisikovurdering

Avvik fra utslippstillatelsens punkter 3.1, 3.2 og 4.22

Kommentarer

ROS-analysen er ikke implementert i utkast til hovedplan avløp og vannmiljø. Risikoen for ledningsbrudd er stor (rødt) og de kritiske ledningstrekk må ha en oppfølgingsplan med tiltak. Dette bør inngå i handlingsplanen til overordnet hovedplanen.

Det er ikke installert vannmålere på de 4 regnværsoverløpene på ledningsnett. Det kan her gjøres kun grove utslippsestimater. For de av disse som har utslipp til sårbare resipienter krever utslippstillatelsen vannmengdemåler.

Kommunen har siden forrige tilsyn utført en kartlegging av alle nødoverløpene knyttet til pumpestasjonene. De foreslåtte forslagene til risikoreduserende tiltak i ROS-analysen på de overløpene som fremstår som uakseptable, må bli bedre konkretisert og vurdert hvilke en skal arbeide med først. Videre må dette forankres i en handlingsplan.

I vedlegg 3 i ROS-analysen er det vist til aktuelle punkter hvor rørbrudd kan innebære en stor miljørisikovurdering. Det er en uklar status på hvordan en skal håndtere disse risikoledningene fremover da ROS-analysen ikke har noen koblinger til hovedplanen og en handlingsplan.

Konklusjon:

Det foreligger en ROS-analyse, men den er ikke implementert i de øvrige aktuelle planer. Kravet til sikkerhet øker og det store etterslepet på kritisk avløpsinfrastruktur er urovekkende med hensyn på sikkerhet, risiko og sårbarhet.

Klimatilpasningen i ROS- analysen er svak. Vi legger til grunn at kommunen opptrapper sitt arbeid med å legge klimahensyn inn i sin avløpsplanlegging. Vi viser til vårt brev til kommunene fra 22.12 2011 hvor vi kom med råd og fremgangsmåter som skulle hjelpe kommunene å bygge opp sin evne til å tilpasse seg klimaendringene på avløpssektoren. Klimafaktoren minst 1,4 som dimensjonerende regnintensitet bør legges til grunn, jf. Klimaprofil for Oslo og Akershus, Klimaservicesenteret.

Utfra en totalvurdering velger vi å lukke dette avviket i denne omgang. Det er viktig å poengtere at en risikovurdering ikke er gjort en gang for alle. Det er nødvendige med jevnlig gjennomganger etter hvert som en får økt kunnskap og at det skjer endringer på avløpsnett.

Ikke minst kunnskapen om klimaendringenes betydning for avløpssystemet og sikkerhet må styrkes i det videre arbeid. Vi forutsetter at ROS-analysen innarbeides i overordnet hovedplan avløp og vannmiljø slik at avløpssektoren mer kan styres etter sikkerhet, risiko- og sårbarhet. De risikoreduserende tiltak forankres i hovedplanens handlingsprogram.

Avvik 5: Oppdatert beredskapsplan på avløpssektoren

Avvik fra utslippstillatelsens punkt 3.3.

Kommentarer:

Fylkesmannen kan ikke se at beredskapsplanen bygger på miljørisikovurderingen. Kravet til god beredskap er sentralt i forhold til kritisk avløpsinfrastruktur. Hverken ekstremvær og flomsituasjon på utsatte deler og fare for rørbrudd på kommunale avløpsledninger er tydelig beskrevet i beredskapsplanen. Større nedbørmengder, befolkningsvekst samtidig med et stort vedlikeholdsetterslep vil øke risikoen for ledningsbrudd. Svikt her kan få alvorlige konsekvenser for helse og miljø. I tabell 1.2 i beredskapsplanen nevnes ikke Fylkesmannen i varslingslista når det er brudd på kommunal hovedledning avløp. Vi viser her til utslippstillatelsens krav til varsling.

Konklusjon:

Beredskapsplanen må oppdateres og tydeliggjøres bedre i forhold til hendelser før avviket kan lukkes. Strukturen på beredskapsplanen innenfor aksjonsinstruksjoner på vannforsynings – og avløpshendelser bør forbedres da disse noen steder er uheldig blandet.

Avvik 6: Manglende risikokartlegging av påslipp til det kommunale avløpsnett.

Avvik fra utslippstillatelsens punkt 8.

Kommentarer:

Kommunen er påslippsmyndighet etter kapittel 15A-4 i forurensningsforskriften og kan sette krav til påslipp av avløpsvann til det kommunale avløpsnettet fra prioriterte virksomheter. Kommunen har levert en generell oversikt over bransjer og aktuelle hendelser knyttet til de ulike bransjene. Det gjenstår å få identifisert de virksomheter som kommunen har innenfor de aktuelle bransjene og hvilke av disse som skal følges opp videre evt. med påslippsvedtak etter § 15 A-4 i forurensningsforskriften.

Konklusjon:

En utvelgelse av navngitte virksomheter innenfor de bransjer en skal ha fokus på videre utfra en risikovurdering utføres. Oppgaven er ikke løst og avviket kan ikke lukkes.

Andre forhold:

Kommunen har lagt ut et forslag til handlingsplan for opprydding i avløp fra spredt bebyggelse 2017-2021. Fylkesmannen har kommet med en egen høringsuttalelse til denne planen i brev av 11.10 2017.

Fylkesmannen vil foreta en endring i utslippstillatelsen da vi ble gjort oppmerksom på at Norconsult AS i søknad av 13.2.2012 hadde Andelva som utslippspunkt fra nye Bårlidalen RA.

Vi er tilfreds med at Bårlidalen RA synes å ha løst sine innkjøringsproblemer på drift og oppfyller utslippskravene til Vorma for driftsåret 2016.

Vedtak

I medhold av forurensningsloven § 49 pålegger Fylkesmannen i Oslo og Akershus å oversende dokumentasjon på at de 5 gjenstående avvikene i utslippstillatelsen er lukket. Fristen settes til 1.5.2018.

Handlingsplanenes tiltak og investeringer innenfor ledningsnett og reduksjon av fremmedvann innarbeides i hovedplanens handlingsprogram og budsjetter fremover. Handlingsprogrammet til hovedplanen bør ha en gjennomføringsperiode på minst 8-10 år.

Varsel om tvangsmulkt for retting av avvik

Fylkesmannen har hatt tilsyn med utslippstillatelsen gitt til Eidsvoll kommune innen avløpssektoren første gang i 2014. Avvik konstatert i 2014 var de samme som ble konstatert ved oppfølgingskontrollen i 2016. Ved kontrollen som nå er gjennomført i 2017 er fortsatt avvikene fra gjeldende tillatelse ikke rettet. Tvangsmulkt er et virkemiddel som forurensningsmyndigheten kan benytte for å oppnå gjennomføring av plikter fastsatt i eller i medhold av lov. Vesentlige krav i utslippstillatelsen fra 2012 er tross gjentatte tilsyn ikke blitt gjennomført. Bruk av tvangsmulkt er derfor et aktuelt virkemiddel for å påskynde gjennomføring av nødvendige tiltak.

Fylkesmannen varsler herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (jf. forurensningsloven § 73) dersom vi ikke har mottatt en skriftlig bekreftelse på at avvikene er rettet innen 1.5.2018.

Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt en bekreftelse på at avvik er rettet innen tre uker etter at vedtaket om tvangsmulkt ble fattet. En eventuell tvangsmulkt vil være et engangsbeløp på kr 100 000,-. Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Fylkesmannen innen to uker etter at denne oversendelsen er mottatt.

Varsel om gebyr for utført kontroll

Gjennomgangen av dokumentasjon med kommunen 13.9.2017 er å betrakte som et oppfølgingstilsyn i forhold til kontrollene utført i 2014 og 2016 og oppfølging av dokumentasjonskrav i utslippstillatelsen.

Fylkesmannen skal i henhold til forurensningsforskriftens § 39 innkreve gebyrer for kontroller etter forurensningsloven. Ved kontroll beregnes gebyr etter antall fokusområder, medgått tid til forberedelser, gjennomføring og oppfølging i etterkant. Fylkesmannen har valgt å benytte sats 1 for 1-dags tilsyn, som for tiden er kr. 25 000,-, jf. forurensningsforskriften § 39-7.

Hvis dere har kommentarer til varselet gebyr, ber vi dere tilbakemelde dette innen 2 uker, jf. forvaltningsloven § 16. Endelig faktura vil bli sendt fra Miljødirektoratet.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra avgjørelsen er mottatt. Eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen skal begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes via Fylkesmannen.

Med hilsen

Anne-Marie Vikla
fylkesmiljøvernssjef

Kari Skogen
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent.

